

POSTANOWIENIE

24 kwietnia 2026 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Marcin Krajewski

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 24 kwietnia 2026 r. w Warszawie
zażalenia gminy miejskiej K.

na postanowienie Sądu Apelacyjnego w Krakowie
z 29 października 2025 r., I ACz 1367/25 (I WSC 134/25),
w sprawie z wniosku R.
z udziałem gminy miejskiej K., P.M. i M.S.
o wpis w Rejestrze Dzienników i Czasopism,

oddala zażalenie.

(E.M.)

UZASADNIENIE

W punkcie II postanowienia z 3 lipca 2025 r. Sąd Apelacyjny w Krakowie oddalił zażalenie R. na postanowienie Sądu Okręgowego w Krakowie z 23 grudnia 2024 r. o odrzuceniu wniosku R. o dokonanie zmiany w rejestrze czasopism, a mianowicie zmiany wpisu redaktora naczelnego tytułu „[...]”.

Postanowieniem z 29 października 2025 r. Sąd Apelacyjny w Krakowie odrzucił jako niedopuszczalną skargę kasacyjną uczestniczki gminy miejskiej K. od rozstrzygnięcia zawartego w punkcie II ww. postanowienia.

W uzasadnieniu postanowienia Sąd Apelacyjny wyjaśnił, że dopuszczalność skargi kasacyjnej od postanowień sądu drugiej instancji w postępowaniu nieprocesowym podlega ocenie na podstawie art. 519¹ k.p.c. Sąd Apelacyjny

podniósł, że w postępowaniu rejestrowym skarga kasacyjna nie przysługuje od postanowień sądu drugiej instancji innych niż w przedmiocie wpisu lub wykreślenia z rejestru podmiotu podlegającego rejestracji. Podzielił pogląd prezentowany w orzecznictwie Sądu Najwyższego, zgodnie z którym art. 519¹ § 3 k.p.c. ogranicza dopuszczalność skargi kasacyjnej do tych rejestrów, w których przedmiotem wpisu lub wykreślenia jest podmiot, a zatem osoba fizyczna lub prawna. Rejestr dzienników i czasopism należy natomiast do rejestrów przedmiotowych, w którym podstawową jednostką ewidencyjną jest tytuł, a pozostałe dane mają znaczenie wtórne. Ograniczenie dopuszczalności skargi kasacyjnej do orzeczeń wydanych w zakresie wpisu lub wykreślenia z rejestru podmiotu, wyłącza dopuszczalność skargi kasacyjnej od orzeczenia sądu w przedmiocie wpisu do rejestru dzienników i czasopism.

W ocenie Sądu Apelacyjnego podstawą do wniesienia skargi kasacyjnej w niniejszej sprawie nie może być również art. 519¹ § 1 k.p.c., ponieważ nie jest to sprawa z zakresu prawa rzeczowego czy prawa spadkowego. Nie jest to również sprawa z zakresu prawa osobowego, której rozstrzygnięcie bezpośrednio decyduje o istnieniu osoby prawnej lub zdolności do czynności prawnych.

Gmina miejska K. wniosła zażalenie na postanowienie Sądu Apelacyjnego, zarzucając mu naruszenie:

1. art. 519¹ § 3 k.p.c. przez błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że postanowienie sądu drugiej instancji dotyczące wpisu redaktora naczelnego biuletynu dzielnicowego (czasopisma) nie jest „postanowieniem w przedmiocie wpisu” w rozumieniu tego przepisu;
2. art. 20-22 ustawy z dnia 26 stycznia 1984 r. – Prawo prasowe (dalej: „pr.pras.”) w zw. z art. 45 ust. 1 Konstytucji przez przyjęcie wykładni, która pozbawia uczestnika możliwości zaskarżenia orzeczenia odmawiającego wpisu do rejestru, ograniczając tym samym prawo do sądu;
3. art. 398⁶ § 2 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. przez odrzucenie skargi kasacyjnej w niniejszej sprawie jako niedopuszczalnej pomimo braku realizacji przesłanek do jej odrzucenia.

Skarżąca wniosła uchylenie zaskarżonego postanowienia Sądu

Apelacyjnego w Krakowie i przekazanie sprawy temu Sądowi celem nadania biegu sprawie skargi kasacyjnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie nie zasługuje na uwzględnienie.

Postępowanie dotyczące rejestracji dzienników i czasopism toczy się według przepisów Kodeksu postępowania cywilnego o postępowaniu nieprocesowym ze zmianami wynikającymi z ustawy z dnia 26 stycznia 1984 r. – Prawo prasowe. Oznacza to, że przepisy o postępowaniu rejestrowym (art. 694¹ § 2 k.p.c.) stosuje się w takim zakresie, w jakim postępowanie to nie jest uregulowane w Prawie prasowym.

Prawo prasowe nie zawiera żadnych regulacji odnoszących się do postępowania kasacyjnego w sprawach o rejestrację dzienników i czasopism, w konsekwencji czego ocena dopuszczalności skargi kasacyjnej w tego rodzaju sprawach musi być dokonywana na podstawie art. 519¹ k.p.c. Zgodnie z art. 519¹ § 1 k.p.c. od wydanego przez sąd drugiej instancji postanowienia co do istoty sprawy oraz od postanowienia w przedmiocie odrzucenia wniosku i umorzenia postępowania kończących postępowanie w sprawie – w sprawach z zakresu prawa osobowego, rzeczowego i spadkowego – przysługuje skarga kasacyjna do Sądu Najwyższego, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej. Natomiast zgodnie z art. 519¹ § 3 k.p.c. w postępowaniu rejestrowym skarga kasacyjna przysługuje jedynie od postanowień sądu drugiej instancji w przedmiocie wpisu lub wykreślenia z rejestru podmiotu podlegającego rejestracji.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego nie budzi wątpliwości, że skarga kasacyjna w sprawie o wpis do rejestru dzienników i czasopism nie przysługuje, choć można dostrzec dwa sposoby uzasadnienia tego wniosku. Zgodnie z pierwszym z nich, które wydaje się dominujące, art. 519¹ § 3 k.p.c. dotyczy jedynie tzw. rejestrów podmiotowych, tj. takich, które służą ujawnianiu określonych podmiotów i danych o nich. Przepis ten nie reguluje natomiast dopuszczalności skargi kasacyjnej w sprawach o wpis do rejestru przedmiotowego, którym jest m.in. rejestr dzienników i czasopism. W związku z tym dopuszczalność skargi kasacyjnej w odniesieniu do tych drugich rejestrów należy rozstrzygnąć na podstawie art.

519¹ § 1 k.p.c. (tak m.in. SN w uchwale siedmiu sędziów z 12 sierpnia 2015 r. III CZP 21/15, OSNC 2015, nr 12, poz. 135). Ponieważ zaś sprawa o wpis do rejestru dzienników i czasopism nie jest sprawą z zakresu prawa osobowego, rzeczowego i spadkowego, to skarga kasacyjna w niej nie przysługuje (tak wprost na tle dawnego brzmienia art. 519¹ § 1 k.p.c. SN w postanowieniu z 27 czerwca 2003 r., I CK 119/03). Zgodnie z alternatywnym sposobem argumentacji, który podziela Sąd Najwyższy w składzie rozpoznającym zażalenie, dopuszczalność skargi kasacyjnej w postępowaniu o wpis do rejestru dzienników i czasopism należy ocenić wprost na podstawie art. 519¹ § 3 k.p.c. Również prowadzi to do wniosku, że skarga taka nie przysługuje, gdyż w rejestrze tym nie może dojść do dokonania wpisu lub wykreślenia podmiotu podlegającego rejestracji (zob. postanowienie SN z 26 lipca 2018 r., IV CZ 32/18).

Wobec powyższego trafne jest stanowisko Sądu Apelacyjnego, że skarga kasacyjna gminy miejskiej K. od postanowienia tego Sądu z 3 lipca 2025 r. była niedopuszczalna i jako taka podległa odrzuceniu. Oceny tej nie zmienia pogląd skarżącej, że skoro Sąd Apelacyjny pouczył wcześniej uczestników o możliwości wniesienia skargi kasacyjnej od postanowienia z 3 lipca 2025 r., to dopuszczał również inną interpretację art. 519¹ k.p.c.

Wbrew zarzutom skarżącej ograniczenie kręgu spraw, w których przysługuje skarga kasacyjna nie narusza Konstytucji. Skarga kasacyjna została bowiem ukształtowana w Kodeksie postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także usunięcie z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń, umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej. Ograniczenie katalogu spraw, w których przysługuje skarga kasacyjna ma umożliwić Sądowi Najwyższemu realizację ww. funkcji skargi.

Ponadto skarżąca w zażaleniu stara się wykazać, że wykładnia art. 519¹ § 3 k.p.c. dokonana przez Sąd Apelacyjny prowadzi do sytuacji, w której wnioskodawca pozbawiony jest jakiegokolwiek środka prawnego do weryfikacji

orzeczenia, co narusza konstytucyjne prawo do sądu (art. 45 ust. 1 Konstytucji). Argumentacja ta nie może jednak prowadzić do uchylenia zaskarżonego postanowienia. Po pierwsze, już z art. 176 ust. 1 Konstytucji wynika, że postępowanie sądowe musi być co najmniej dwuinstancyjne, co oznacza, że sprawa ma być rozpoznawana w postępowaniu, które zapewnia co najmniej jedną instancję odwoławczą; ograniczenie dostępności i dopuszczalności nadzwyczajnych środków zaskarżenia nie jest zaś równoznaczne z naruszeniem prawa do sądu (wyrok TK z 10 lipca 2000 r., SK 12/99, OTK 2000, nr 5, poz. 143). Po drugie, postanowienie odrzucające wniosek o wpis redaktora naczelnego nie jest orzeczeniem merytorycznym, nie powoduje stanu *res iudicata* i nie wyłącza możliwości wystąpienia z ponownym wnioskiem o zmianę danych redaktora naczelnego „[...]” przez podmiot posiadający zdolność sądową i procesową, a mianowicie gminę miejską K.

Przypomnieć również należy, że zgodnie z art. 398⁶ § 2 k.p.c., mającym zastosowanie w sprawach rozpoznawanych w trybie nieprocesowym (art. 13 § 2 k.p.c.), sąd drugiej instancji odrzuca skargę kasacyjną wniesioną po upływie terminu, skargę niespełniającą wymagań określonych w art. 398⁴ § 1 k.p.c., nieopłaconą oraz skargę, której braków nie usunięto w terminie lub z innych przyczyn niedopuszczalną. Przepis ten nakłada na sąd drugiej instancji w pierwszej kolejności obowiązek zbadania, w okolicznościach konkretnej sprawy, czy skarga kasacyjna jest dopuszczalna pod względem przedmiotowym i podmiotowym, jak również czy została złożona w terminie oraz czy spełnia wymagania formalne. W przypadku stwierdzenia jej niedopuszczalności konieczne staje się odrzucenie skargi kasacyjnej bez badania merytorycznych podstaw skargi oraz zawartych w niej zarzutów. Sąd Apelacyjny prawidłowo zatem zastosował art. 398⁶ § 2 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji na podstawie art. 398¹⁴ w zw. z art. 394¹ § 3 i w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

Marcin Krajewski

(E.M.)

[a.†]